

Ontkenning komt voort uit schaamte

Marokko-deskundige Paolo De Mas: voor traditionele Marokkanen geldt: wat individu doet, slaat terug op de hele groep

LIEDEWIJ LOORBACH

AMSTERDAM - Wrijvingen tussen Nederlanders en Marokkanen worden deels veroorzaakt doordat de bevolkingsgroepen 'anders omgaan met schuld en boete, eer en schande'. Dit zegt Marokko-deskundige Paolo De Mas.

Hij krijgt veel vragen van politie en justitie over het fenomeen dat Marokkanen bewezen criminele feiten hardnekkig blijven ontkennen. "Dat tot op het bot ontkennen wekt bij Nederlandse instanties en het publiek ergernis," zegt De Mas.

Hij ziet hierin een duidelijke botsing van culturen. De Nederlandse cultuur is gericht op het individu. Als iemand iets aantoonbaar misdaan heeft, ligt de schuld daarvoor dan ook bij die persoon. Maar in de traditionele Marokkaanse cultuur werkt dat anders. De Mas: "Vooral bij de eerste generatie Marokkanen in Nederland speelt: dat wat een individu doet, slaat terug op de

groep." Erkenning van een crimineel feit brengt dus ook schande over de hele groep. En die schande moet worden beperkt.

Abdel Mehrz is projectleider van de contactvaders in Amsterdam-Oost, die kort na het incident de straat opgingen om met de jongeren te praten en de boel te sussen. "In de Marokkaanse gemeenschap heerst een grote sociale controle," zegt ook hij. "De persoonlijkheid van het individu wordt beïnvloed door het 'wij'. "Ik heb het wel/niet gedaan, wordt automatisch: wij hebben het wel/niet gedaan."

Thuis en op straat

Maar volgens Mehrz heeft tachtig procent van de ouders die hij heeft voorgelicht, ook echt geen idee wat hun kind buiten uitspookt. Hij wijst op het verschil tussen opvoeding binnens- en buitenshuis. Binnenshuis zijn de regels duidelijk en zij de ouders verantwoordelijk. Maar wat buitenshuis gebeurt, daar moeten anderen op toezien. De school, de

buurt, de politie. Zo gaat het er althans in Marokko aan toe. Mehrz vertelt dat hij zelf in Marokko een keer door de bovenbuurman werd betrapt met een sigaret. De buurman rapporteerde het aan zijn oma, die hem meteen een draai om de oren verkocht.

Ook Miriam Goudsmit, van het

OUDERS WETEN VAAK ECHT NIET WAT KIND BUITEN UITSPOOKT

bureau Jeugdzorg Amsterdam, onderkent dit principe. "In Marokko kan de bakker je een opvoedkundige klap verkopen." Maar volgens haar houden niet alle Marokkaanse ouders zich blind voor wat hun kinderen op straat doen. "Sommigen zijn juist heel betrokken."

Toch heeft Goudsmit in haar werk voor de reclassering wel ouders meegemaakt die bleven ontkennen dat hun zoon of dochter

iets fout had gedaan, ook al waren ze al lang op de hoogte gebracht door de politie en het bureau Jeugdzorg. "Dan ging ik met ze om tafel zitten en vroeg: wat is hier dan niet duidelijk?"

Marokkaanse ouders in Nederland gaan volgens Mehrz vaak ervan uit dat sociale controle hier hetzelfde is als in Marokko. Ze verwachten dat de school ook een opvoedkundige taak op zich neemt en straffen uitdeelt als hun kind geen huiswerk heeft gemaakt. En ze verwachten dat hun kind op straat gecorrigeerd wordt.

Van de aanpak van de Nederlandse politie begrijpen ze niets. "Sommige Marokkaanse vaders zeggen: 'De politie neemt mijn zoon een paar dagen mee en dan mag hij weer weg. En ik mag hem niet slaan, dan krijg ik de kinderbescherming op mijn dak. Wat moet ik?'"

Zowel de familie en vrienden van Ali el Bejjati als die van Driss Arbib benadrukten meteen het slachtofferschap van hun dierbare: de vrouw in de auto had Ali opzettelijk

vermoord, de politie had de paaltjes die zij had overreden, meteen rechtgezet om bewijs te verdoezelen. Bij Driss ging het over liegende getuigen en een racistisch en corrupt politieapparaat, dat alleen maar zichzelf zou willen beschermen.

'Eigen schuld'

Volgens Mehrz missen de Marokkanen van de eerste generatie de nuance omdat de schaamte groot is. "Als de familie erkent dat het niet zo'n lieve jongen was, zijn ze bang dat er in de gemeenschap gezegd wordt: zie je, het is je eigen schuld dat er iets noodlottigs gebeurd is."

Burgemeester Job Cohen zei donderdag over de situatie rond Ali el Bejjati dat mensen die voorbij gaan aan het feit dat het is begonnen met een straatroof de zaak bagateliseren 'op een manier die mij absoluut niet aanstaat'. Mehrz: "Je kunt wel tegen Marokkanen zeggen dat ze genuanceerder moeten praten en zich anders moeten gedragen, maar ze nemen toch hun cultuur mee."